

2. Порядок формування, ведення та оприлюднення (надання) інформації Єдиного державного реєстру декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування: рішення Національного агентства з питань запобігання корупції від 10 червня 2016 р. № 3. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0959-16#n16>.

3. Порядок проведення контролю та повної перевірки декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування: наказ Національного агентства з питань запобігання корупції 15 квітня 2020 р. № 144/20. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0362-20#Text>.

4. Щодо застосування окремих положень Закону України «Про запобігання корупції» стосовно заходів фінансового контролю: роз'яснення Національного агентства з питань запобігання корупції від 13 лютого 2020 р. № 1. URL: <https://nazk.gov.ua/wp-content/uploads/2020/02/Rozyasnennya-2020-finish-12.02.2020.pdf>.

5. Порядок перевірки факту подання суб'єктами декларування декларацій відповідно до Закону України «Про запобігання корупції» та повідомлення Національного агентства з питань запобігання корупції про випадки неподання чи несвоєчасного подання таких декларацій: наказ Національного агентства з питань запобігання корупції від 20 серпня 2021 № 539/21. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1303-21#n7>

Вовчок Роман Юрійович

аспірант наукової лабораторії з проблем протидії злочинності Навчально-наукового інституту №1 Національної академії внутрішніх справ

**АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ СУБ'ЄКТІВ
ЗАЛУЧЕННЯ ДО КОНФІДЕНЦІЙНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА
ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ КОРУПЦІЙНИХ ЗЛОЧИНІВ**

Конфіденційне співробітництво - це специфічний порядок негласних взаємовідносин між спеціальними та уповноваженими на те суб'єктами із повнолітньою дієздатною особою на засадах добровільності та конспіративності, проте, його поняття, підстави і порядок застосування, процесуальна форма залучення осіб до конфіденційного співробітництва та уповноважені на це суб'єкти у Кримінальному процесуальному кодексі України не визначені, а в статті 11 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» передбачено, що співробітництво осіб із оперативним підрозділом

може бути оформлене письмовою угодою з гарантуванням конфіденційності співробітництва [1].

У судовій практиці виникає низка проблемних питань, пов'язаних із залученням до конфіденційного співробітництва у кримінальних провадженнях щодо корупційних злочинів. До них слід віднести і питання про суб'єкта, уповноваженого на залучення до конфіденційного співробітництва з метою подальшої участі конфідента у негласних слідчих (розшукових) діях.

Відповідно до ч. 1 ст. 275 КПК України під час проведення негласних слідчих (розшукових) дій слідчий має право використовувати інформацію, отриману внаслідок конфіденційного співробітництва з іншими особами, або залучати цих осіб до проведення негласних слідчих (розшукових) дій у випадках, передбачених цим Кодексом [2].

Аналіз зазначеної норми дає підстави стверджувати, що слідчий має право: 1) використовувати інформацію, отриману внаслідок конфіденційного співробітництва з іншими особами; 2) залучати цих осіб до проведення негласних слідчих (розшукових) дій у випадках, передбачених цим Кодексом. Відтак, у вказаній нормі безпосередньо не зазначено про те, що слідчий має право залучати до негласного співробітництва. Йдеться лише про залучення до негласних слідчих (розшукових) дій, до яких як відомо конфіденційне співробітництво не належить. Тобто конфіденційне співробітництво не є самостійною негласною слідчою (розшуковою) дією, однак воно виступає важливою, а в певних випадках – невід'ємною складовою такої дії.

З іншого боку зазвичай особу залучають до конфіденційного співробітництва саме з метою її подальшої участі в негласних слідчих (розшукових) діях. Тобто залучення до негласних слідчих (розшукових) дій відбувається шляхом залучення спочатку особи до конфіденційного співробітництва і лише потім до негласних слідчих (розшукових) дій. Це відбувається шляхом одержання згоди особи на конфіденційне співробітництво та участь в негласних слідчих (розшукових) діях з подальшим прийняттям відповідного рішення про таку участь конфідента компетентними органами.

З цього приводу у вирокі Турійського районного суду Волинської області від 20 березня 2024 р. зазначено, що посилання сторони захисту на те, що виключно слідчий, а не прокурор, мав право залучити ОСОБА_10 до конфіденційного співробітництва, що свідчить про порушення вимог статті 275 КПК України, є необґрунтованими, оскільки зазначеною статтею передбачене право слідчого використовувати інформацію, отриману внаслідок конфіденційного співробітництва з іншими особами або залучати

таких осіб до проведення негласних слідчих (розшукових) дій, а не встановлення з особами конфіденційного співробітництва [3].

Таким чином можна зробити висновок, що залучати до конфіденційного співробітництва особу з метою її участі в негласних слідчих (розшукових) діях можуть лише суб'єкти, які мають повноваження залучати інших осіб до проведення негласних слідчих (розшукових) дій.

Передусім, відповідно до ст. 275 КПК України, таким суб'єктом є слідчий.

На підставі ч. 6 ст. 246 КПК України прокурор також має право залучати до проведення негласних слідчих (розшукових) дій інших осіб.

Водночас як відомо оперативним підрозділам можуть доручати проведення негласних слідчих (розшукових) дій. Відповідно до п. 5 ч. 2 ст. 36 КПК України таке доручення може надавати прокурор, а відповідно до п. 3 ч. 2 ст. 40 КПК України – слідчий.

Стаття 41 КПК України надає право оперативним підрозділам органів Національної поліції, органів безпеки, Національного антикорупційного бюро України, органів Державного бюро розслідувань, органів Бюро економічної безпеки України, органів Державної прикордонної служби України, органів, установ виконання покарань та слідчих ізоляторів Державної кримінально-виконавчої служби України здійснювати негласні слідчі (розшукові) дії в кримінальному провадженні за письмовим дорученням слідчого, дізнавача, прокурора, а підрозділу детективів, оперативно-технічному підрозділу та підрозділу внутрішнього контролю Національного антикорупційного бюро України - за письмовим дорученням детектива або прокурора Спеціалізованої антикорупційної прокуратури [2].

Крім того, згідно з пунктом 3.9 розділу III Інструкції про організацію проведення негласних слідчих (розшукових) дій та використання їх результатів у кримінальному провадженні, затвердженій наказом Генеральної прокуратури України, Міністерства внутрішніх справ України, Служби безпеки України, Адміністрації Державної прикордонної служби України, Міністерства фінансів України, Міністерства юстиції України 16.11.2012 № 114/1042/516/1199/936/1687/5 під час проведення негласних слідчих (розшукових) дій слідчий, уповноважений оперативний підрозділ, який виконує доручення слідчого, прокурора, має право використовувати інформацію, отриману внаслідок конфіденційного співробітництва з іншими особами, або залучати цих осіб до проведення негласних слідчих (розшукових) дій [5].

Відтак у цьому випадку оперативний працівник має право на залучення до конфіденційного співробітництва для участі в негласних слідчих (розшукових) діях лише у випадку наявності відповідного доручення слідчого чи прокурора. Водночас в контексті такої негласної слідчої (розшукової) дії як контроль за вчиненням злочину виключно прокурор уповноважений на прийняття рішення щодо її проведення (ч. 4 с. 246 КПК України).

Не випадково Шевченківський районний суд м. Запоріжжя у вироку від 10 червня 2024 року звернув увагу на те, що як вбачається з матеріалів кримінального провадження, досліджених під час судового розгляду, серед них відсутні відомості про залучення ОСОБА_4 слідчим ОСОБА_22 до конфіденційного співробітництва під час проведення НСРД 10.11.2020 р.та 11.12.2020 р., у яких він брав участь, зі змісту протоколів про результати НСРД вбачається, що ОСОБА_4 фактично залучався до участі у проведенні НСРД оперативним співробітником, якому таких повноважень слідчий не делегував [4].

Досліджені у суді матеріали кримінального провадження свідчать, що будь-яких письмових доручень на проведення негласної слідчої дії - контроль за вчиненням злочину у формі спеціального слідчого експерименту оперативним співробітникам прокурор не давав, і таких доручень прокурор у суді першої інстанції не представив, стороні захисту не відкривав.

Список використаних джерел

1. Про оперативно-розшукову діяльність: [Електронний ресурс]: Закон України від 18 лютого 1992 р. 2135-ХІІ. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2135-12>.

2. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квіт. 2012 р. № 4651-VI. Відомості Верховної Ради України. 2013. № 9–10, № 11–12, № 13.

3. Вирок Турійського районного суду Волинської області від 20 березня 2024 р. Справа № 165/1148/21. *Єдиний державний реєстр судових рішень* : [сайт]. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/117789226>.

4. Вирок Шевченківського районного суду м. Запоріжжя від 10 червня 2024 р. Справа № 336/1055/21. *Єдиний державний реєстр судових рішень* : [сайт]. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/119600167>

5. Про затвердження Інструкції про організацію проведення негласних слідчих (розшукових) дій та використання їх результатів у кримінальному провадженні: Наказ ГПУ, МВС, СБУ, АДПСУ, МФУ, МЮУ від 16.11.2012 № 14/1042/516/1199/936/1687/5. URL:

*Гаврилюк Людмила Володимирівна,
провідний науковий співробітник
науково-дослідної лабораторії
проблем правового та організаційного
забезпечення діяльності Міністерства
Державного науково-дослідного інституту
МВС України, кандидат юридичних наук,
старший дослідник*

ДЕЯКІ ПИТАННЯ ШОДО ФОРМУВАННЯ ЄДИНИХ КРИТЕРІЇВ ДОБРОЧЕСНОСТІ ДЛЯ ПЕРЕВІРКИ СПІВРОБІТНИКІВ УСІХ ОРГАНІВ ПРАВОПОРЯДКУ ТА ПРОКУРАТУРИ

Питання єдиного підходу до визначення критерію доброчесності під час вирішення кадрових питань в органах правопорядку та органах прокуратури набуває все більшої актуальності. Так, пункт 4.5. Розділу II Комплексного стратегічного плану реформування органів правопорядку як частини сектору безпеки і оборони України на 2023–2027 роки», який схвалено Указом Президента України № 273/2023 від 11 травня 2023 року передбачає «удосконалення механізмів внутрішнього контролю та запобігання корупції, застосування єдиних критеріїв і стандартів доброчесності для перевірки співробітників усіх органів правопорядку та прокуратури, а також їхнього постійного моніторингу» [1].

Формування єдиних критеріїв доброчесності для працівників органів правопорядку та прокуратури, на нашу думку попередньо потребує з'ясування таких питань.

Щодо визначення належності того чи іншого державного органу до «органів правопорядку»

Наразі, в багатьох чинних нормативно-правових актах термін «органи правопорядку» вживається як синонім терміну «правоохоронні органи». Зокрема, в Законі України «Про судоустрій і статус суддів» від 02.06.2016 № 1402-VIII [2], Положенні про Національну поліцію, яке затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 2015 р. № 877 [3] та ін.

В Законі України «Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів» від 23.12.1993 № 3781-XII до правоохоронних органів віднесені органи прокуратури, Національної поліції, служби безпеки, Військової служби правопорядку у Збройних